

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การเกษตรมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทยมานาน แต่ความสำคัญของการเกษตรเริ่มลดบทบาทลง จากที่สามารถนำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก จากปี พ.ศ.2507 สินค้าเกษตรมีมูลค่าในการส่งออก 10,596 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 88.40 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ส่วนในปี พ.ศ.2546 มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตร แม้ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 308,640 ล้านบาท แต่สัดส่วนในการส่งออกลดลงเหลือเพียง 11.01 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด (www.oae.go.th) ในขณะที่สัดส่วนของภาคเกษตรต่อ GDP ประมาณร้อยละ 10 ในปี 2546 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสัดส่วนต่อกำลังแรงงานของภาคการเกษตรซึ่งเป็นร้อยละ 40 (www.bot.or.th) นั่นคือ มีประชาชนจำนวนมากแต่รายได้มีน้อย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนทั้งประเทศในปี พ.ศ.2545 เป็น 13,736 บาท ขณะที่หนี้สินต่อครัวเรือนเป็น 82,485 บาท ส่วนกรณีที่พิจารณาในรายภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 9,279 บาท และมีหนี้สินต่อครัวเรือนเป็น 66,034 บาท ซึ่งจะเห็นว่าการชำระหนี้สินคงจะเป็นไปได้ยาก เพราะมีรายได้น้อยกว่าหนี้สินประมาณ 7 เท่า (โสภณ ทองปาน, 2546)

เมื่อพิจารณาจากมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมามีค่าเท่ากับ 43,139 บาท ในขณะที่หนี้สินต่อครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมาในปี พ.ศ.2545 มีหนี้สินทั้งสิ้น 43,161 บาท จำแนกเป็น หนี้สินที่กู้เพื่อใช้ทำการเกษตร 28,521 บาท คิดเป็นร้อยละ 66.08 รองลงมาเป็นหนี้สินที่กู้เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน 13,843 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.07 และหนี้สินที่กู้เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร 797 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.85 เมื่อพิจารณาแหล่งเงินกู้หลักของเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมาในปี พ.ศ.2545 ส่วนใหญ่จะกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์คิดเป็นร้อยละ 56.9 รองลงมาเป็นสถาบันการเงินอื่นร้อยละ 13.8 ธนาคารออมสินและบุคคลอื่นนอกครัวเรือนร้อยละ 12.2 ในขณะที่กู้ยืมจากสหกรณ์การเกษตรร้อยละ 4.9 (ศิยาณี ชัยพิริยะศักดิ์, 2548)

ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าในสถานการณ์ที่กระแสบริโภคนิยมมีอิทธิพลต่อประชาชนเกษตรกรไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครราชสีมาการดำเนินวิถีชีวิตอย่างไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการชำระหนี้สินและสมาชิกสหกรณ์ต้องการความช่วยเหลือในด้านใดบ้างจึงจะลดภาระหนี้สินลงได้

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา

3. เพื่อศึกษาความต้องการความช่วยเหลือของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัด นครราชสีมา

1.3 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์ที่เกษตรกรรวมตัวกันจัดตั้งขึ้น เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในด้านเงินทุน การผลิต การจำหน่าย และช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกร สมาชิกให้ดีกว่าเดิม

2. สมาชิกสหกรณ์การเกษตร หมายถึง ผู้ที่ลงชื่อขอจดทะเบียนสหกรณ์การเกษตรก่อนนายทะเบียนสหกรณ์และผู้ขอเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรภายหลังที่สหกรณ์ได้จดทะเบียนแล้วให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิก เมื่อบุคคลนั้นได้ชำระค่าหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์การเกษตร

3. หนี้เงินกู้ หมายถึง สินเชื่อการเกษตรที่เกษตรกรกู้ยืมไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย และลงทุนในการเกษตร

4. หนี้ค้างชำระ หมายถึง สินเชื่อการเกษตรที่เกษตรกรกู้ยืมไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย และลงทุนในการเกษตร

5. แหล่งเงินทุนในระบบ หมายถึง การเงินที่มีการดำเนินธุรกิจโดยสถาบันการเงินต่างๆภายในขอบเขตของกฎหมายและมีกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติแตกต่างกันไปเช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สหกรณ์ต่างๆ

6. สภาพการถือครองที่ดิน หมายถึง ขนาดของการถือครองที่ดินทางการเกษตรที่มีสภาพการเป็นเจ้าของ การเป็นผู้เช่า การได้ทำฟรีหรือทำกินในที่ดินของพ่อแม่

7. การใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ หมายถึง การที่เกษตรกรได้ใช้เงินกู้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของเงินกู้ที่แจ้งไว้กับสหกรณ์

8. ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ หมายถึง การที่เกษตรกรเริ่มสมัครเป็นสมาชิกของสหกรณ์แล้วจนถึงระยะเวลาในการกำหนดชำระหนี้คืนให้สหกรณ์

9. ขนาดของฟาร์ม หมายถึง พื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรของเกษตรกร

10. รายได้ในฟาร์ม หมายถึง จำนวนเงินที่ได้จากการขายผลผลิตในฟาร์ม (เฉพาะพื้นที่ทำการเกษตร)

11. รายได้นอกฟาร์ม หมายถึง จำนวนเงินที่ได้นอกเหนือจากการทำการเกษตรในพื้นที่

12. เขตชลประทาน หมายถึง พื้นที่รับน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรจากชลประทานได้ทั่วถึง

13. ปริมาณเงินกู้ของสหกรณ์ หมายถึง จำนวนเงินกู้ที่สหกรณ์สามารถให้แก่สมาชิกของสหกรณ์

14. ทักษะติดต่อสหกรณ์ หมายถึง ความรู้สึก ทำที่หรือความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์การเกษตรเป็นไปในทำนองที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

15. การชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร หมายถึง ความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในงวดปีที่ผ่านมา โดยแบ่งเป็นชำระหนี้ได้ตามกำหนด สามารถชำระหนี้ได้เพียงบางส่วนและไม่สามารถชำระหนี้ได้เลย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา

1.4.2. ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาส่งเสริมและสนับสนุนงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครราชสีมาต่อไป

1.5 ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

1.5.1. ประชากร

การวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะผู้ที่เป็สมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา

1.5.2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีการกู้เงิน โดยจะสุ่มมาจากสหกรณ์การเกษตรเพียงบางส่วน

1.5.3. วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้จะเน้นศึกษาเฉพาะปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1) ปัจจัยทางสังคม

- อายุ
- เพศ
- การศึกษา
- จำนวนสมาชิกในครอบครัว
- ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก
- การมีส่วนร่วมกับสหกรณ์สม่ำเสมอ

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

- สภาพการถือครองที่ดิน
- เขตชลประทาน

- ขนาดของฟาร์ม
 - รายได้ในครัวเรือน
 - รายได้ในฟาร์ม
 - รายได้นอกฟาร์ม
 - ค่าใช้จ่ายในการบริโภค
 - จำนวนหนี้สินก่อนการกู้จากสหกรณ์
 - จำนวนเงินกู้จากสหกรณ์
 - ปริมาณเงินกู้ของธนาคาร/แหล่งเงินอื่นๆ
 - การใช้ เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์
- 3) ปัจจัยทางจิตวิทยา
- ทศนคติต่อสหกรณ์การเกษตร
 - ความรู้ ความสามารถของเจ้าหน้าที่สหกรณ์
 - ความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่กับสมาชิก

1. 6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา (Conceptual Framework)

